

Asia: VN/25733/2021-OKM-334

Lausuntopyyntö valtioneuvoston selontekoluonnokseksi - Uutta suuntaa Suomen digitaaliseen kompassiin

Tavoite 1 - Suomi kehittyy demokraattisena ja sivistyneenä yhteiskuntana digitalisoituvassa maailmassa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Medialukutaito on korostunut fake newsin ja tekoälyn myötä. Medialukutaidon tärkeyttä tulee vielä enemmän korostaa, koska sen tarve kasvaa jatkuvasti. Työnantajien ja yksityisen sektorin rooli sivistyspalveluiden tuottajana on myös merkittävä. Tätä asiaa on syytä myös teksteissä korostaa, jotta taitojen kehittäminen on jatkuvaa.

On myös hyvä huomioida, että paljon tietoa jää esim. tekoälyn käytössä hyödyntämättä, koska monet verkkosivustot ovat estäneet tekoälyn pääsyn ainakin uusimpaan tietoon.

Avaintuloksen 3 osalta on syytä huomioida, että turvallisen digitaalisen ympäristön perustaksi on mainittu sääntöpohjaisuus. Kuitenkin suuri osa kaikista ympäristöistä on vilttejä, eikä sille voi mitään. Avaintulos on määritelty liiankin laajaksi. Tässä kohtaa olisi syytä tunnustaa, että kaikkea ei ole mahdollista saada sääntöpohjaiseksi ja tunnustaa myös digitaalisessa kompassissa.

Tavoite 2 - Yhteiskunnan toimijoiden kyky omaksua ja soveltaa uusia ja kehittyviä teknologioita kestävästi ja tuottavasti on vahva.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulokseen 1 liittyen tekoälyn roolia koulutustarjonnan ja koulutusten sisältöjen arvioinnissa ei mielestämme ole tunnistettu kaikessa laajuudessaan. Tutkintokoulutukset voivat olla jatkossa aivan liian hitaita ja oppimisen tapa mullistuu, samoin kuin tarvittavat osaamiset. Mitä ihmisen tulee opiskella, kun käytössä on 24/7 väsymätön tekoälyassistentti, joka tietää kaikesta kaiken? Nyt jo on nähtävissä työelämän vakava ilmiö jossa tekoäly on korvannut juniorit - millaisesta putkesta tulevaisuuden seniorit tulevat?

Tavoite 3 - Suomi on edelläkävijä digiosaamisessa ja teknologia-alan kehityksessä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 1 - Datan saatavuus ja laatu sekä datanhallinnan infrastruktuuri tukevat yritysten arvonluontia ja ratkaisujen skaalautuvuutta.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Jää hämäräksi, mitä tarkoitetaan digitaalisen identiteetin lompakolla ja sen sähköisillä attribuuttitodistuksilla. Miksi tavoitteeksi on asetettu viisi? Miksei yksi tai kymmenen? Voisiko tässä kohtaa avata näitä todistuksia (ajokortti?, henkilökortti?) ja onko lompakko kansallinen vai kansainvälinen.

Tavoite 2 - Tietoliikenneyhteydet ovat kattavat, turvalliset ja kestävät.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Kohdan 2 yhteyksien varmennus avaruuspohjaisilla tietoliikennepalveluilla on tärkeä. Viranomaistyössä on tärkeää katkeamattomat yhteydet.

Seuraava virke ei avaudu, vaan vaikuttaa ristiriitaiselta: Myös pilvipalveluiden riippuvuuden vähentäminen edellyttää verkkoyhteydskapasiteetin hallinnan organisointia kansallisten suvereniteettilinjausten pohjalta.

Edellistä virkettä tulee selkeyttää.

Tavoite 3 - Palvelin- ja laskentainfrastruktuurit ovat energiatehokkaita ja vastaavat julkisten palveluiden, yritysten ja tutkimuksen tarpeita.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Datakeskusten avulla pitää pystyä aidosti edistämään suomalaisen yhteiskunnan digitalisoitumista. On hyvä lain ja sääntöjen avulla huolehtia, että rakennettavista datakeskuksista tarjotaan myös suvereniteettia pilvipalvelua Suomen käyttöön. Keskusten rakentaminen ei saa perustua vain halpaan tonttimaahan ja sähköön. Datakeskusten energian käyttö ja tuotto tulee olla aina tarkkaan mietitty ja sääntöpohjaista. Sähkön osalta keskusten tulee tuottaa mahdollisimman paljon uusiutuvaa energiaa omiin tarpeisiin: aurinko ja tuuli. Lisäksi varavirtaa pitää olla rakennettuna talven hyvin todennäköisten energiankäyttöpiikkien varalle.

Tekstissä on mielestämme väärin ajateltu, että datakeskusten sijoittuminen Suomeen toimii ensimmäisenä askeleena laajemmalle datavetoiselle kehitykselle. Pelkkä datakeskus ei edistä asiaa. On oleellista, että Suomeen sijoitettavat datakeskukset mahdollistavat Suomelle suvereniteettia palvelua eli tuovat lisäarvoa ja turvallista täysin omassa hallinnassa olevaa datan hyödyntämistä ja hallintaa.

Tavoite 1 - Digitalisaatio ja dataperustainen arvonluonti etenee yrityksissä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 2 - Yritysten tuottavuus ja kilpailukyky paranee uusien teknologioiden onnistuneen käyttöönoton myötä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 1 - Digitaaliset julkiset palvelut toimivat yhteentoimivina palvelukokonaisuuksina mahdollistaen sujuvan asioinnin ja korkean tuottavuuden.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 2 - Julkinen hallinto hallitsee yhteiskunnan keskeisten toimintojen datan, teknologian ja infrastruktuurit turvallisesti, luotettavasti ja kustannustehokkaasti varmistaen yhteiskunnan toimivuuden kaikissa tilanteissa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Kohdan 1 osalta tulee suvereniteetti ottaa selkeästi tavoitteeksi, eikä jättää liikaa takaportteja siitä peräytymiseen.

Tavoite 3 - Julkinen hallinto toimii tuottavasti tekoälyä sekä uusia digiteknologioita hyödyntäen.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Kohtaan 1 liittyen pitäisi huomioida laajentuneet ja uudet osaamistarpeet tekoälyä hyödyntäessä. Mielestämme se ei tule nyt riittävästi esille. Mainitaan vain yhdessä sivulauseessa. Puhdasta automatisointia lukuunottamatta töiden helpottuminen edellyttää ihmisen ymmärrystä tekoälystä ja sen toimintaan liittyvästä riskienhallinnasta. Syväasiantuntijuutta tarvitaan aiempaa enemmän arvioitaessa ja ohjattaessa tekoälyn tekemää työtä. Paine jatkuvaan oppimiseen kasvaa ja työntekijän merkitys organisaatiolle muuttuu.

Kohdassa 3 mainittu automaattinen päätöksen teko on tekstissä kuvattu oikein eli automatisoidut prosessit ovat päätöksenteon tukena. Tämä onkin syytä tarkentaa otsikkoon esim. Autonomisten digitaalisten ratkaisujen ja automaatiota hyväksikäyttävän päätöksenteon käyttö kasvaa julkisessa hallinnossa.

Poikkihallinnollinen johtaminen ja yhteistyö

Ovatko siinä esitetyt digitalisaation johtamisen ja yhteistyön periaatteet perusteltuja osia osana Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Turvallisuusviranomaisille kohdistuvat tietoturva-vaatimukset tulee huomioida esim. Digitalisaatiota edistävissä yhteistyöryhmissä tulee huomioida turvallisuusviranomaisten erityistarpeet tiedon suojaamiselle.

Digikompassin tavoitteiden ja avaintulosten kokonaisuus

Puuttuuko digikompassin tavoitteista ja avaintuloksista yleisesti jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai pois-priorisoida?

Satelliittiyhteyksistä mainitaan yhteensä 3 kertaa. Vähän siihen nähden, että niillä tulee olla jatkossa merkittävä rooli yhteyksien turvaajana ja mahdollisesti jossain raja-alueille ensi sijaisina yhteyksinä. Tätä kannattaa vielä tarkastella, käykö tärkeys ilmi riittävästi.

Teksteissä tulee vielä enemmän painottaa etenkin tekoälyn tuomaa muutosta ja sen vaatimaa kansalaisten ja työntekijöiden osaamistarvetta sekä soveltamiskykyä ja ymmärrystä niin arjessa kuin työelämässä.

Tuloksellisuuden seuranta ja vaikuttavuuden arviointi

Mitä mittareita tunnistatte tavoitteiden ja avaintulosten etenemisen mittaamiseen?

Toivomme, että asiakirjan laatijat ehdottaisivat mittareita lopullisen asiakirjan pohjalta. Mittareiden sopivalla tasolla käytännön läheisiä, mutta ihan lillukan varsiinkaan ei tule mennä.

Miten digikompassin vaikuttavuutta tulisi Suomen tasolla mitata?

Kompassin sisällön tavoitteista viestiminen vaatisi kohdennetumpaa viestintää ja jalkauttamista. Tulisi tunnistaa kaikki tahot, joiden kautta asiaa edistetään. Turvallisuusviranomaiskentässä myös VM:llä ja Valtorilla tulisi olla roolia ja myös sitä kautta jalkauttaa asioita Valtorin asiakasvirastoille.

Toimintaympäristön kuvaus

Geopoliittinen ja taloudellinen toimintaympäristö

-

Turvallisuus ja resilienssi

-

Kriittiset teknologiat ja innovaatiot

-

Hyvinvointi ja yhteiskunnalliset muutokset

-

Digitalisaation ja datatalouden sääntely

-

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

-

Uudet teemat

Tekoäly

-

Turvallisuus

-

Hyvinvointi

-

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

-

Digikompassin kokonaisuus

Miten arvioisit digikompassia kokonaisuutena?

Paljon asioita on huomioitu ja varmasti oleelliset on mukana. Painotuksista voi olla montaa mieltä, kuten osasta kommentoistamme käy ilmi.

Digikompassin tarkoitus tulisi vielä paremmin kirkastaa. Millaisena asiakirjana tämä toimii. Luodaanko tällä esim. raamit sille, millaisia asioita Suomen hallitus jatkossa priorisoi digitalisaation osalta ensi sijassa tehtäväksi.

Muut kommentit

Mikäli kommentti ei sovellu lomakkeen muihin asiakohtiin, voit jättää sen tähän.

-

Laine Mikko
Poliisihallitus - Teknologiyksikkö/tietohallinto